

TOOLISTE HAAV

Jabruar 1936

9. aastakäik

E. Töolisühingute Keskliidu ja töölisnõukogude häälekandja

Organiseerimiskuuks.

Üksikuna seistes ei jõua tööline kaugele. Ta ei suuda ennast kaitsta ega oma olukorda parandada. Ainult ühinedes töölisel võivad väärselt esineda tööandjate ees oma olukorra parandamiseks. Ühiselt sammudes on meil võimalik tõsta ühiskondlikus elus oma osatähtsust.

Töölise ühinemise vormiks on ametiühingud. Nende kaudu avaldub tööliste ühine tahe. Ametiühingud on tööliste organisatsioonid. Siin määratakse tööliste eneste poolt organisatsiooni põhimõtted, korraldus ja sihid. Siin töölisel ise valivad omale juhid ja kontrollivad pidevalt nende tegevust.

Ametiühingute ülesandeks on tööliste töötingimuste parandamine, õiguste kaitsmine ja kogu elukorralduse seadmine õiglasematele, laiaade rahvahulkade huvidele vastavatele alustele.

Neid ülesandeid on vabad ametiühingud täitnud välismail ja meil.

Hoolimata raskest üldisest elukorrast, ametiühingud möödunud aastal saavutasid edu. Rida õnnestunud palgavõitlusi näitasid töölistele kätte tee oma olukorra parandamiseks. Andsid tõe tööliste iseteadvuse tõusule.

Möödunud aastal oli ametiühingute otsesel ja kaudsel juhtimisel 25 palgalükkumist. Neist võttis osa 10.000 töölist. 10 kutsealal sõlmiti kollektiivlepinguid mille alla kuulub 4.000 töölist. Nende tööliste palgad tõusid 10—40%.

Eesti tööliselgi on jõudu oma olukorra parandamiseks. Tuleb vaid viia oma tahe ja teadvus organiseeritult võitluse vaekaussidele.

Möödunud aastal tuli meie ametiühingusse juurde 2.000 uut liiget. Seda teed käigu iga aus ja teotaheline tööline. Noor ja vana. Mees ja naine.

Massilisele organiseerimisele on pandud alus töökohtades tööliste eneste keskel. Seda on ametiühingud ja nende keskkohad E. T. Keskliit arvesse võtnud. Töölise teotähe ja organiseerimispüüded rakendugu täie hoo ja kavakindlusega.

15. veebruarist kuni 15. märtsini toimub E. T. Keskliidu ametiühingute organiseerimiskuu. Meie ülesandeks on tõsta sellel hoogkuul E. T. Keskliidu liikmete arv 10.000 peale. Ühiste jõududega viime selle ülesande läbi.

Katkematus koostöös laiemate töölishulkadega on ametiühingud kaitsnud tööliste huve. Väljendugu see ka eeloleval organiseerimisküül. Üksmeelele ja ühispuüetele seatud koostööga ehitagem tugevaks oma ametiühingud ja nende keskorganisationsiooni E. T. Kesklüüdu. Uue hooga organiseerimisele.

Ametiühingute loosungid on tulnud töökohtadest. Tööinimese igapäevasest elust ja võitlustahetest on nad esile kerkinud. Eeloleval organiseerimisküül tõstame need esile.

1. Palgaolude parandamisele kollektiivlepingutega!

2. Sotsiaalkindlustuse laiendamisele!

3. Suurtööstus riikliku kontrolli alla!

Maha fashism! Elagu demokraatia! Elagu inimõigused! Olgu ka rahvale kasu majanduselu paranemisest! Tööliste parimaks sõbraks on tugev ametiühing!

Liikmete arv 10.000. Aasta lõpuks 12.000!

Uue aasta tulekul.

1933. ja 1934. aasta on töölisliikumisele olnud rasked aastad. Need aastad tähendasid mitmes riigis tööliklassile õiguste ja vabaduste kärpimist. Neil aastail nägime, kuis töölikond jäi reaktsiooni ja fashismi rataste alla — nii Saksamaal, Austrias, Hispaanias jm. Aasta lõpp tõi siin siiski seisaku. Võime konstateerida, et peale Saari-maa vallutamist, ei ole puhtakujuline fashism enam maa-alaliselt levinenud.

Majanduslise surutise mõjul fashism on asunud pealetungilt kaitsepositsioonidele. See ei tähenda veel, et demokraatia ja fashismi vaheline võitlus oleks juba otsustavasse järku jõudnud. Reaktsioon määrab veel edasi. Loode-takse oma positsioone kaitsta ajast ja arust läinud loosungitega. Selleks ei hoita raha kokku ajakirjanduse tasaliitamiseks, ja rahva teadvuse uinutamiseks. Seega ei ole valguse ja pimeduse vaheline võitlus veel mitte otsustavas järgus. Võitluses nähtub ainult, et demokraatlik rinne sammub edu teed.

Möödunud aasta tõi reas riikides esile demokraatia kõvenemise. Igas riigis püüavad valitsused rahva poolehoidu. Taanis valitseb juba 6 aastat töölisvalitsus — viimased valimised tõi talle juure 100.000 häält. Töölisparteid Rootsis ja Norras on järjest kõvenemas. Endisel seisukohal püsivad Tschehhoslovakkia, Holland ja Schveits. Tagajärjekas oli ka inglise töölispartei võitlus. Viimased valimised

tõi talle võidu. 1931. aastal kogus ta ainult 6.600.000 häält, möödunud aastal juba 8.335.000. Seda saavutas ta peamiselt ametiühinglaste toetusel. Demokraatlikud parteid Prantsusmaal on avaliku elu juhtijad. Fashism taganeb järjest. Ka Nõukogude Venemaal on muutunud mõtlemisviis. Avaldatakse juba sootuks leplikumaid noote seni vihatud demokraatliku mõtlemisviisi vastu. Nii Saksamaa kui ka Jaapani sündumuste mõjul oldi sunnitud revideerimisele võtma seniseid seisukohti demokraatia küsimuses. On loodud tihedam kontakt teiste demokraatlikkude maa-dega.

Reaktsiooni ja demokraatia ägedat heitlust võime eeldada veel Itaalia avantüristliku sõja puhul Abessiinias. Kõik reaktsioonilised elemendid ülistavad Itaaliat Mussolini isikus. Laiemate hulkade arvamisest on sootuks vastupidised sellele. Sõja kaotamine tähendab Itaaliale fashismi loojaminekut ja demokraatia tõusu. Oleme juba lugenud, et ka Hispaanias on maksuma pandud põhiseadus ja rahva õigused on tunnustust leidnud. Tulevastel valimistel on loota seal sotsialistide suurvõitu. Ka fashiseerunud Austria on asunud vabaduse akna avamisele, lämbudes senises pimedas ja umbusklikus õhkkonnas. Igalpool püütakse õhustada läpas-tunud õhkkonda.

Sellases poliitiliselt muutuvast õhkkonnas astuvad meie ametiühingud uude aastasse. Meie loosung — lähemal

ajal 10.000 liiget, aasta lõpuks 12.000 — peab teoks saama. Aga liikumine võtab järjest suurema ulatuse. Uusi ametiühinguid püütakse raskuste peale vaatamata ellu kutsuda. Palgavõitlused, aktiivne töö ametiühingutes — need on märgid elustuvast ametiühingulisest

liikumisest. Veel on ümbrus meie ümber udune, rasked pilved katavad taevast ja teevad tulevikku vaataja pilgu süngeks. See ei tähenda palju — pilvede taga on uus maailm. Uue aasta ülesandeks on need pilved palju kannatanud töölisliikumise pealt ära hajutada.

Kuidas võib põhiseaduse muutmise parandada rahva olukorda?

Eesti vabariigis seisab praegu ees rahvahääletus põhiseaduse muutmise algatamiseks. Ajakirjandus on täis pikki arutlusi, miks endised paragrahvid ei kõlba ja miks on uued paremad.

Tööinimene on harjunud küsimusi käsitama mitte juriidiliselt, vormiliselt, vaid tegeliku elu seisukohast. Tema teab küllalt hästi, et olgu need paragrahvid nii ilusad kui tahes, rahva elu võib jääda ikkagi viletsale järjele. 1933. a. oktoobri rahvahääletuse ajal ei huvitunud laiad hulgad paragrahvidest: **rahvas igatses väljapääsu oma senisest kitskusest ja „rahvaliikumine“ mõistis seda kasutada, jagades oma lubadusi igale rahvakihile.** Kuid tulemuseks oli — paragrahvide vahetus põhiseaduses.

Nüüd hakkas rahvale ning ka tööliste järjest enam selguma lihtne tõde: **keegi sind ei aita, kui sa ise end ei aita.** Mitte poliitilised õnneotsijad ei päästa rahvast tema hädadest: kui nad soojadele kohtadele saavad, siis alles selgub, mis nad rahvast õieti mõtleavad.

Rahvast võib aidata ainult tema ise, tema vabad organisatsioonid, mis pole ehitatud ülalt alla, vaid alt üles: **mitte juhhipõhimõttele, nagu vapside liit, vaid hulkade kontrollile oma juhtide üle.** Nii peab see olema väikestes ühingutes, suurtes liitudes kui ka kogu riigis. **Rahvus olgu ise peremees, ise otsustaja ja kohtumõistja.**

Ametiühingud ongi rahva vabad organisatsioonid, kus paneb end maksma rahva isetegevus oma olukorra parandamiseks. Nende areng Eestis on alles algastmel — kuid neile kuulub tulevik — **kui aga rahvas jääb vabaks.**

Ja siin selgub, et põhiseaduse para-

grahvid pole sugugi tähtsusetad asjad. **Rahva vaba isetegevuse õigus peab olema põhiseaduses tunnustatud.** See on see peaküsimus, mis peab huvitama teadlikku töömeest põhiseaduse muutmisel.

Maailmas on vägagi erinevaid põhiseadusi, kuid pea kõiki neid võib jagada siiski kahte liiki: **fašistlikud ja demokraatlikud.**

Vahe ei seisa siin mitte selles, et ühel maal on parlament ja teisel mitte. Parlamendid, valimised, rahvahääletused — neid asju leidub ka fašistlikudel maadel. Samuti tunnustavad tavaliselt fašistid rahvast kõrgemaks võimuks. Kuid see tunnustus on **paberline ja petlik.** Näit. Saksamaal.

Sest valimisi ja rahvahääletusi ei tehta seal mitte vabal alusel. Rahvalt võetakse ära võimalus kaaluda kõiki väiteid „poolt“ ja „vastu“. Ajakirjandus on tasalülitatud ja tohib kirjutada ainult seda, mida valitsus soovib. Valitsuse arvustamine on keelatud. **Rahva organiseerimine oma huvide kaitsmiseks on keelatud või sünnib valitsuse valju kontrolli all.** Kandidaate sõelutakse valitsusasutustes, ja seal otsustatakse, keda tohib rahvale valimiseks ette panna. Hääletamine ise on korraldatud nii, et valitsuse ametnikkudel on täieline võimalus tulemuste võltsimiseks.

Võib küsida — milleks tehakse seal kõike seda? Vastus on väga lihtne. Maksab ainult vaadata, **milliseks kujuneb fašistlikkudes riikides töörahva seisukord.**

Palku sunduslikult alandatakse ega lubata nende tõstmist; tööliste ühingu-

tesse pandi varem või hiljem valitsuse volinikud sisse, kes hakkasid käsutama tööliste poolt korjatud rahade üle. **Ettevõtjatele antakse vaba voli tööliste üle;** neile jagatakse ohtraid toetusi, ilma et rahva järelevalvet oleks karta. Töörahvale antakse vaid osa nende tööviljast.

Sarnane olukord ei saa muidugi kesta lõpmatuseni. Kord tõuseb rahvas ja seab oma vabaduse jalule.

Fašistlikel püüetel ei saa olla kusagil püsivat edu.

Selles „Tööliste Hääle“ numbris on ajaloolise dokumendina ära toodud kuulsaid aula otsusi 1905. a. See oli Eesti

rahva iseteadvuse esimene tõusuaeg ja neid maksab meele tuletada fašismivastase võitluse ajal. Muidugi on olud ja ajad sest saadik põhjalikult muutunud. **Rahva teadvus on palju tõusnud. Tema peremehe õigused on temale täiesti endastmõistetavad ja igasuguse vägivalgaga saab ta palju kergemini toime.** 1905. a. võitles rahvas võimu vastu, mis püsis mitu sajandit. Ja see võim puruneski lõpuks. Seda kindlamad oleme praegu rahva lõplikus võidus. Eeloleval hääletusel rahvas näitab, et ta on teadlik oma põhiõigustes ja kaitseb neid igasuguste fašistlike mõjutuste vastu.

Dälispoliitilisi päevaküsimusi.

Möödunud aasta ja eelolev on välispoliitiliselt kahtlematult huvitavamaid ja pingelisemaid pärast maailmasõda üldse. Ei saa salata —

rahvusvahelises elus on kogunenud rida konfliktipesi,

mis raskele kokkupõrkele võivad viia ja on juba viinud. Väidetakse, et kogu maailma tasakaalu on segi paisanud fašistlike riikide ekspansioon — endalajutamise — ja maadevallutamise tung, mille vastu demokraatlikud riigid astuvad üles. Kahtlematult on õige see, et praeguse maailma seisukorra, n. n. status quo, muutmisest on huvitatud eeskätt fašistlikud diktatuurimaad ja seda väga lihtsal põhjusel.

Fašistlike diktatuuririikide püstitamine on harilikult kriisiaja nähe.

Raskes majanduslikus kannatuses viibivatele rahvahulkadele töötatakse paranemist ja nimelt eeskätt majanduslikku lahendust olevaga võrreldes. Majandusliku seisundi parandamine on aga võimalik, kas riikliku julge majanduspoliitikaga, mis ühiskonna huve peab silmas ja neid teostab ka vastu kapitalistide klassi soovi majandusplaani ja majanduselu ühiskonnastamise näol, fašistlikud valitsused, mis kapitali huve orjavad ei saa aga käia seda teed, või uute maade, asumaade vallutamisega, mille väljakurnamisest saadavaid kasu-

sid saaks oma maa majanduselu parandamiseks rakendada. Fašistlikud riigid on läinud viimast teed. See on olnud neile paratamatult eluküsimus, rahvahulgad nõuavad väljaantud vekselite lunastamist, need ei ole aga väljastatavad teisiti.

Fašistlike maade vallutamistahe vastu on astunud välja demokraatlikud maad.

See ei ole sündinud mitte mingeil ideelistel põhjustel, vaid sellepärast, et fašistlike maade vallutusihad otseselt nende huve riivavad. Oleks ekslik arvata, nagu **Inglise-Itaalia** tüliküsimuses käiks võitlus **Rahvasteliidu kõrgete ideaalide eest**, kuigi seda Inglismaa ise väliselt kinnitab. Sõjad puhkevad väliselt alati kõrgete ideeliste väärtuste nimel, sisemiselt aga majanduslike huvide ristlusest. Ei ole teisiti ka antud juhul. Nagu tähendatud, käib praegusel juhul võitlus väliselt Rahvasteliidu prestiiži säilitamise pärast, kusjuures Rahvasteliidu poliitikat esindavad demokraatlikud maad, kes on huvitatud maailma seisukorra, status quo säilitamisest diktatuurimaade röövihade vastu.

Pärast maailmasõda loodud

Rahvasteliit on eriline riikidevahelise koostöö vorm,

mille ülesandeks on eriti tähendatud riikidevaheliste tülide rahuline lahend-

damine. Suhtumine Rahvasteliitu töölisklassi ridades on olnud ajajooksul mitmekesine. Igatahes kõige vähem Rahvasteliidu tekkimise algupäevil jagas töölisklass neid suuri lootusi Rahvasteliidu kõrgete ideaalide teostamisest, mida tema loojad väljendasid. Arvati, et kapitalistlikud sõjad ei saa kaduda ilma kapitalismi kaota. Seda vaenulikkust suhtumist on hiljem asendanud ükskõiksus ja sallivus Rahvasteliidu suhtes, eriti pärast Nõukogude Liidu astumist Rahvasteliitu ja Rahvasteliidu demokraatlike maade poliitika kehtimise pääsmist, mis on aga oluliselt rahupoliitika ja fašismivaenulik poliitika.

Töölisklassi välispoliitiliste suunitluste eesmärgiks on olnud

teha Rahvasteliidust tõelist rahu- ja demokraatia poliitika instrumenti.

Rahu- ja demokraatlikku poliitikat ajavaid suurriigid Rahvasteliidus teevad seda vaid seepärast, et see nende momendihuvidele on kasulik. Töölisklass peab seda poliitikat toetama, kuid sellega koos peab samaaegselt käima püüd Rahvasteliit teha tõeliselt rahu ja demokraatliku poliitika instrumendiks, ka vastu suurriikide momendihuvideid.

Väliselt alganud võitlus Rahvasteliidu prestiiži pärast peab üles võetama rahvahulkade poolt ja sunnitama valitsusi tõeliselt selle eest võitlema.

Et rahvahulgad küsimusesse suhtuvad ausamalt kui valitsused,

sesta tõendab see, et avaliku arvamise survele sunniti oma kohalt lahkuma Briti välisminister sir Samuel Hoare, kelle aktiivsel kaastegevusel kavatsetud n. n. Pariisi rahukava Itaalia-Abessiinia sõjas meelevaldne joon läbistas ja kerge suhtumine Rahvasteliidu kõrgeisse põhimõtteisse. Eelnev tõendas, et Rahvasteliit, vastu võib-olla tema juhtivate poliitikutegehtmist, on saanud jõuks.

Kokkuvõttes sunnivad töölisklassi toetama Rahvasteliidu režiimi,

tema rahu- ja demokraatia-poliitikat järgmised põhjused:

1. Soov säilitada maailmas rahu ja demokraatiat,

2. praegusel momendil õieti soov piirata fašistlike ja autoritaarriikide maa-devallutamise ihasid

Välispoliitilise olukorra kujunemises on võti maailmapoliitika edaspidisele arengule. Sellepärast peab töölisklass seda suurema huviga jälgima ja vajaduse korral oma jõud asetama vaekausile. Kui õnnestub säilitada ja tõeliselt kindlustada Rahvasteliidu režiimi, selleks on aga juba olemas märke, siis võib konstateerida, et maailm on ületanud musta reaktsiooni, fašismi leviku kulminatsioonipunkti.

Fašismi eluküsimus otsustatakse rahvusvahelises ulatuses.

Kui piiratakse fašistlike riikide maade röövimisihad, siis tähendab see fašistlike riikide majanduslikku ja järgnevat poliitilist kokkuvarisemist. Ei õnnestu see — võimutseb fašism edasi. Fašismi varisemine suurtes riikides tõmbab endaga kaasa ka väikesed diktatuuri-maad.

Eriti peaks olema väikeriikide soov üldse, eeskätt aga fašistlike laviinide veerul koostöö Rahvasteliiduga. Eelnev on ainus tagatis nende iseseisvusele. Rahvasteliidu purunemisel oluksid nad jätetud suurriikide jagada otseselt või kaudselt, tõenäoliselt fašistlike ihade saagiks.

Eelnevast järgnevad

töölisklassi ja ka ametiühingute välispoliitilised suunitlused:

1. Toetada oma maade valitsusi tõelise Rahvasteliidu poliitika ajamisel ja seda neile rahvahulkade kaudu peale sundida.

2. Eriti Ameerika töölisorganisatsioonidel nõuda Ameerika ühendriikide astumist Rahvasteliitu, millest ka ühendriikide valitsuse Kauge-Ida küsimuste pärast on huvitatud.

3. Arendada töölisorganisatsioonide vahel rahvusvahelist koostööd suurema jõu omandamiseks rahvusvahelises ulatuses. Ses mõttes ei saa salata, et näiteks Helsingi peaministrite konverents, tegelikult Põhjamaade töölisühikumise konverents Põhja- ja Ida-Euroopa poliitilisele kujunemisele avaldas ulatuslikku mõju. On enam kui selge, et E. Töölisühingute Keskliidu osavõtt Skandinaavia ja Soome ametiühingute koostööst on ilmingimata vajaline. Viimased teated räägivad ka Ameerika

Ühendriikide Töölislidu kaalutlusist rahvusvahelise koostöö jaluleseadmiseks. Sellele järgneb kahtlemata Austraalia ja Uus-Meremaa ametiühingute astumine R. A. Liitu. Märkimisväärne on ka Norra Ametiühingute Keskliidu hiljutine liitumine R. A. Liiduga.

Nii siis, kuigi rohked sõjavõimalused vaatepiiri varjutavad, ei ole olukord lootusetu. Töölisklassi poliitika seisimisel vankumatul alusel võib oodata töölisliikumise jõu tugevnemist ja fašistliku jõu väärustumist.

—rR—

Ametiühingulisest selgitustööst.

J. Miiskelson.

Tänapäeval suudab tulemusriikast võitlust tööliste olukorra parandamise eest pidada ainult tugev, ühtlane ja massiline ametiühing, mille löögijõud seisab peamiselt 1) suures distsiplineeritud liigete arvus, 2) tublides juhtides ja 3) tugevates kassades, kust töövõitluste ja teistel juhtudel abistatakse puudustkannatavaid liikmeid.

Kunagi enne pole võtnud võitlus kapitali käsutajate ja tööliste vahel sellast ulatust ja otsustavat järku, kui nüüd ja kunagi varemalt pole kumbagilt poolt pandud nii palju rõhku oma organisatsioonide tugevamaks muutmiseks kui nüüd. Kasutatakse ära massipsüholoogide nõuanded ja kõik tehnilised vahendid.

Ametiühingudki oma selgitustöös ei tohi jääda ajast maha,

vaid peavad oskama rakendada kõiki verbimismeetode oma liigete arvu tõstmiseks.

Ametiühingud peavad näitama, miks on praegu tööliiskonna olukord halb ja milles seisab väljapääs. Töölises, kes loob lisaväärtust, on ametiühingulise selgituse edu eeltingimuseks alati olemas tahe praeguste maksivate palkade, töötingimuste jne. parandufeks. Instinktiivselt rahulolematu tööline pole aga sageli liitunud organisatsiooni mitmesuguste eelarvamuste, mineviku kogemuste, teadmatus või sotsiaalse ebausku tõttu, et töölist on alati pigistatud ja sellepärast tuleb kannatada nüüd ja tulevikuski.

Ametiühingute selgitustöö ülesanne on kõigepealt teha töölisel selgeks, et tööline tõesti tunneks end tööliisklassi liikmena.

Klassiliikmena, kelle töö eest ülekohtuselt vähe tasutakse. Siin ärkavat teadvust tuleb süvendada ja kasvatada selles sihis, et tööline veenduks üksikuna oma eest võitlemise asjastuses ning õpiks hindama ühist väljaastumist oma huvi eest. Ühine esinemine oma huvide eest ei anna aga muidu tulemusi, kui organiseeritult, s. o. oma tööstus- või kutseala ametiühingu kaudu.

Ametiühinguline selgitustöö seab selgitustöö tegijale suured vaimlised ja eetilised nõuded:

agitor peab ise küsimuse peaaegu süvenema, põlema oma ideest, peab oskama raskemaidki ja keerulisemaid küsimusi töölisel selgitada lihtsas ja arusaadavas keeles, tungides tööliste maailma ja muutudes selle sõbraks sõna tõsisel mõttes. Alati olgu tal selged kaks küsimust

mis ta tahab öelda ja kellele?

Ta peab oskama tungida iga vastava tööliiskonna oma miljöösse, mõtteilma, sulama nendega vaimliselt ühte, rääkima nendega kui mees omasuguste hulgas, säilitades selle juures oma kindlad ametiühingulised seisukohad. Asju, mis pole omale selged, või millesse pole usku, ei maksa tuua esile.

Agitatsioon peab alati positiivselt ja kasvavalt mõjuma ning olema vaba demagoogiast, sest see võib end hiljem maksa kätte.

Näit, töölist ebaõigete andmete ja seletustega viia streigile ebasoodsas olukorras. Agitatori ülesanne on üksikõik millise agitatsiooni vahendiga kas isiklikus selgitustöös või koosolekul lüüa välja inimesed seni tardanud seisukorras, et senised tööliiskumisele vaenulised seisukohad hakkaksid kõikumama. Seda ei saavutata korruga ja hõlpsasti, vaid pikema töö tulemusena ja kõige selgitustöö viiside koostööna. Tahtejõuga ja selge loogilise põhjendusega võib ainult osa inimesi ametiühingutele soovitud suunas tegutsema panna, mitte aga tervet klassi, sellepärast on tunnete ja mõistuse mõjutamine kumbki omaette tähtis agitatsioon.

Ametiühinguline selgitustöö naiste

hulgas ei tohi kujuneda nõrgemaks, vaid pike-majalisemaks ja põhjalikumaks, sest naine on oma arengus mehest veidi erinev. Naistele tuleb rääkida õiget ametiühingulist juttu kujukamalt, selgemalt, mitmekülgsemalt ja püüda hävitada järkjärgult noorte naistööliste elukäsituses arenenud „preililikkus“, et naistöölinegi hakkaks tundma end tööliisklassi liikmena.

Modernis ametiühingulises võitluses pole küsimust,

mis ei puudutaks töölisnaist, kuid tas on ainult raskem äratada huvi üldiste küsimuste vastu kui mehes koduste majanduslike murede tõttu. Naine vabrikus on teine kui kodus, kus ta täiesti individualist on, kuid ka tööl olles koormab teda rida muresid koduste asjade pärast. Töölisnaisega kõneldes tuleb ainult osata kohe algul teda huvitada teemist. Töölisema on huvitatud turust, selle muutlikkusest enne kõike oma laste hääolust ja üleskasvatusest. Siis alles ametiühingulisest liikumisest. Seda tuleb selgitustöötegitajail arvestada, eriti aga õppida tundma praeguste noorte naistööliste elukäsitust ja siis neile ametiühingute vajalikkust selgitada ning tuua nad organisatsiooni, luues seal tarbekorral

eeldused mitmekülgseks ja vilkaks seltskondlikuks organisatsiooniliseks tööks, et noored ei tunneks end ametiühingutes olevat nagu „matusepaigas“. Noori tuleb püüda mõista ja luua neile võimalused ametiühingutes tegutsemiseks. Teiste maade ametiühingutes püütakse juhtida

noorte „torm ja tung“

õilsale iseloomu kujundamisele, eeskujuliste ametiühinglaste kasvatamiseks, korraldades mitmekesiseid õpinge, retkeid, vastastikkuseid külaskäike, suvilaagrid ja puhkekodusid jne. See on annud häid tulemusi. Vastolu vanade ja noorte vahel on sageli kunstlik. Vana teadlik ja kogemusrikas ametiühinglane võib olla sageli nooruslikult vaimustatud. Kunagi ei pea tekkima tunne, et teatakse küllalt, vaid enese täiendus peab jätkuma alaliselt.

Ametiühingulise agitatsiooni tehnilised võtted arenevad ja muutuvad ühes aegadega. See, mis pani mõni aeg tagasi massid liikvele, ei liiguta tänapäeval enam kedagi. Agitatsiooni tehnikas on tulnud juure palju uusi võtteid, mida seni ei tuntud või mis olid võrdlemisi piiratud kujul tarvitusel.

Tähtsamaks abinõuks ametiühingulist mõtet selgitada suuremale hulgale on verbimiskooalek.

Koosoleku õnnestumiseks tuleb teha eeltöid: levitada koosoleku kutseid töökohal, tööliste korterites koduagitaatorite poolt, ametiühingu liikmed kutsugu isiklikult organiseerimatuid koosoleku. Seda kõik tuleb teha peale müüri- ja ajalehtede kuulutuste. Verbimiskooaleku ruum ise olgu käidavas kohas, suuruselt vastav kokkutulejate hulgale, mugav ja hea ventilatsiooniga, nii et inimesel oleks koosolekul „hea tunne“. Ajad, kus igasugustesse ruumidesse tuldi kokku külmetades ja lõdistades, on möödas. Koosoleku peab tulema teatud hulk kindlaid ametiühingulasi,

et tekiks hõlpsamini vastav meeleolu

— massipsüholoogiline efekt. Oma inimesed julgustavad ja annavad kõnelejaile hoogu, tarkkorraldajustavate vahelehiitjatega ja isegi dialoogidega. Verbimiskooalekul kavalt tulevad muuta võrdlemisi mitmekesisteks: peale kõnede olgu tingimata ühislaulu, muusikat, deklamatsiooni ja isegi väike maljaveste tööliste elust, sportlised ettekanded ja slaagerite viisidel ajakohased pilkelaulud leiavad viimasel ajal laialt käsitamist. Mitmekesise kavaga verbimiskooalek pakub inimesele enam ja mõjub rohkem, näidates ühingu mitmekülgsust tegevust. Mõni isik võib saada tõuke ühingusse tulekuks just mõnest eeskava eriosast, mille vastu tal on loomulik huvi.

Tähtsamatel ametiühingute propaganda päevadel või nädalatel korraldatakse lendkooalekuid rahvarikastes kohtades töölinnaosades ja maalgi alevikes. Inglismaal on ammuast ajast praktiseeritud

n. n. vabriku värava koosolekuid,

kus peale töö lõppu peetakse lühike hoogne ametiühinguline selgituskõne. Meil kasutagu seks alati

tööliste üldkogu koosolekuid.

Välismaal on juba raadio loenguid kasutatud väga laialdaselt ametiühinguliseks sel-

gitustööks. Meil pole seni olnud selleks võimalust. Hollandis on töölistel koguni oma raadiojaam.

Teise tähtsama tehnika vahendina on naabermail film rakendatud ametiühingute propaganda teenistusse.

Huvi ametiühingute koosolekute vastu, kus peale lühikese selgitava kõne demonstreeritakse sellekohase sisulist filmi, on erakordselt suur. Filmid valmistatakse ametiühingute liitude kulul, nii et peale tavalise armastuse loo on sündmustik seotud ametiühingutesse koondumise vajalikkusega. Inimene, kes filmi vaatab, veendub, et on tarvis astuda ametiühingusse. Film mõjutab sageli enam, kui kõne.

Eeltoodud vahendeile liitub plaanikindel selgitustöö ametiühinguliste aegkirjade ja ajalehtede artikkeis. Artiklid koostatakse lühikesed, selged ja vastavad tööliste hingeelule.

Praegusel ajal ametiühingulises selgitustöös tuleb pöörda erilist tähelepanu trükitehnilisele küljele. Pikki, igavaid „meremadusid“ artiklitena ega lendehtedena ei taha enam keegi lugeda. Elutempo on kiirenenud. Tööline tahab saada kiirelt, silmi kirjutisest üle lastes, teada, millest seal jutt on. Sellepärast tulevad lendehted ja brošüürid trükkida kõigepealt heale paberile.

Lendehtede sisu olgu lühike ja selge.

Peamõtte olgu väljendatud ühel väikesel leheküljel ja võimalikult siilmapaistvas trükis, isegi värvitrukis ja väljatõstetud harilikust tekstist. Kui lendeht on suurem kui üheküljeline, siis elustatagu see tabavate piltidega tihedast või tööliste elust, hea on kui asetatakse teksti mõni huvitav pilt — diagramm. See mis lendehtede kohta öeldud, maksab ka brošüüride kohta.

Organiseerimiskaudel või -nädalatel

tuleb ametiühinguline selgitustöö eriti aktiivseks muuta. Ametiühingu ruumides ja ümbruses pandagu üles hästi silmatorkavaid plakaate lühikeste töölistehinge tungivate loosungitega. Neid plakaate püütagu asetada kõikjale. Poliitilises kihustöös on seda moodust juba Eestis võrdlemisi laialt praktiseeritud. Linnades ja alevites kasutatagu selleks isegi illumineeritud reklaamkaste, hoolitsedes selle eest, et plakaadid ja loosungid neis võimalikult vahelduksid, et inimene ei harjuks nendega nagu toa tapeediga. Kui on võimalust, tervitatagu isegi väikesi klepsedeleid, millel mõni tabav pilt ja loosung.

Tabelite ja diagrammide valmistamisel tuleb anda neile „eluline“ kuju, võrreldes teatud üksusi pilt diagrammis alati reaalsusele vastava asjaga. Näiteks reaalpalka kujutamisel teatud tulba asemel reaalpalgaga töölistel on suurem leib jne.

Ametiühingute esiletõstmiseks ja avalikkuse tähelepanu võitmiseks, uute liigete verbimiseks on vaja ametiühinguline selgitustöö koondada ühele nädalale või kuule ja siis koondada kõik eeltoodud selgitustöö viisid ühiseks pingutuseks, eriti

rõhku pannes töökoha ja koduselgitustööle, enne seda isikliku ja muu selgitustöötegijatele vastavad lühiajalised nõupiamised korraldades.

Ametiühingulisest kodu- agifatsioonist.

Ametiühingulise koduagitatsiooni ülesanne on tuua ühingusse need inimesed, kellele ei pääse ligi ühegi eeltoodud verbimismeetodiga, kes pole tulnud organisatsiooni tööandja terrori või mõnel muul põhjusel. Eriti on see selgitustöö viis tähtis väiksemates tööpaikades ja maal, kus inimest muidu ei saa kätte, kui kodust otsides.

Koduagitatsiooni teostamine peab sündima teadlikult hästkoostatud kava järelle,

muidu ei anna ka suuremad energiapingutused loodetud tulemusi.

Esimene nõue: organisatsioonil peab olema killaladadel määral asjast innustunud ja tollele tööle ohverdavaid liikmeid, keda juhatus, kuid parem sellekohane koduselgitustöötoimikond, võib rakendada tegevusse.

Kõigepealt tuleb jaotada ühingu tegevusala teatud piirkondadesse.

Piirkonnad jaotatakse üksikagitaatorite vahel tänavatesse, majagrupidesse või taludesse, kuid võimalikult nii, et agitaatoril oleks võimalik võrdlemisi palju aega pühendada üksikainimesele. Sellepärast on tolmikonnal või juhatusel vaja linna või maakoha plaan, et jaotamine toimiks täpselt ja tarbekohaselt.

Kui maa-alaline jaotus on tehtud tuleb koostada seal asuvate tööliste nimestik, esmajoones neist, kes on töölisliikumisele kuidagi tunnud kaasa.

Igast isikust, kellest võib loota, et tast võib saada organisatsiooni liige, tuleb hankida enne ta juurde minekut järgmised andmed: nimi, aadress, perekonnaseis, on ta kuulunud varem organisatsiooni, milks seal ta astunud, millisel alal töötab, milliseid asju harrastab vabal ajal, on ta olnud streikija, osaline töösulus, töötü jne. Neid teateid on selleks hädapärast vaja, et koduagitaatoril oleks juba külastatavast teatav pilt. Teated hangitakse tuttavalt, teistelt ühingu liikmetelt, usaldusmeestelt, kaastöölistelt, koosolekute ajal, kui organiseerimatu neist võtavad osa jne.

Käigud kodudesse võiks sündida kahekesi, sest nii on seltsim ja kindlam vaielda.

Tarbekorral kui ühel midagi olulist ununeb, võib teine aidata. Enam kui 2 isikut korraga minna pole taktiliselt soovitatav, sest organiseerimatu tunneb end seisvat liig suure ülekaalu vastu,

Käigud tulevad valida kõige sobivamal ajal, et ei häiritaks teiste kodurahu.

Näit noort abielumeest puhkepäeva hommikul pole kohane tülitada. Üldse senine praktika näitab, et käigud tuleks teha puhkepäevadel ja nädala algupooltel, sest nädala lõpul on inimesed enam väsinud, pahurad ning neil on palju omal askeldusi ja koristamisi.

Esineda tuleb kõikjal aupaklikult, viisakalt, kuid veenvalt ja tagasihoidlikult.

Kõneviis ei tohi olla terav ega tüli-sünnitav.

Kuigi külastatav on olnud mõnel puhul ühe organisatsiooni või selle liigete vastu, siis tuleb

see unustada ja pidada meeles seda, et töölisel ei kuulu organisatsiooni sageli teadmatuse tõtu või mitmel teisel olulisel põhjusel, mis olevad praegusest ühiskondlikust korrast ja tööandjaist. Kogemused näitavad, et kui organiseerimatu saab seltsimehelikus jutus omale selgeks liitumise suure tähtsuse ja mõju ning et ta ülalpeost ja kehvaoludest hoolimata koheldakse teda kui omaväärilist seltsimeest, siis saab tast sageli organisatsiooni parem ja ustavam liige.

Astudes organiseerimatu tööliste korteri, sihiga võita teda organisatsiooni liikmeks,

tõuseb tahtmatult küsimus, kuidas alata juttu, kuidas vastata küsimustele ja vastuväidetele.

See on väga oluline, et kogu käigust oleks tulu, sest mõnikord ripub kõik juba esimesest tervitussõnast.

Juba algul tuleb saada säärane põhi jutule, millele hiljem kõik sobivasti liitub.

Kui agitaator on astunud organiseerimatu korteri, teretanud ja esitab kohe küsimuse risti, et kas ta ei tule ametiühingu liikmeks, siis tavaliselt saab ta kahtleva, põikleva või eitava vastuse.

**Koduagitaator peab algama asja diplomaatlikult. Heaks jutualguseks on töö-
liskirjanduse, lendlehe, proshüüri või
koosoleku kutse pakkumine.**

Siin tekib kohe paarisonaline pärimine pakutava sisu või koosoleku kohta ja siin on koduagitaatoril hea juhus ettevaatlikult järkjärgult oma juttu juhtida peapunkti poole. End ja oma tuleku põhjust tutvustades peab ta oskama tungida, arvestades ennekogutud andmeid, organiseerimatu tööliste maailma, hingeallu ja elukäsitusse. Mõne minuti järele organiseerimatu tunneb, et ta ajab juttu nagu omasuguse mehega, sõbraga.

Tuleb olla kaastundlik organiseerimatu vastu,

pärvida ta töö ja palgaolusid ja siis läheb jutt lahti, sest inimene otsib ikka kedagi, kellele oma häda kurta.

Algul võiks juhtida tähelepanu tema alla tööliste madalate palkade ja halbadele töötin-
gimustele, vallandamistele, palgaalandustele jne.; kuidas töölisel suudaksid oma elujärge parandada ja milliste raskustega on ametiühinguline võitlus seotud siis, kui suur osa töölisi seisab passiivselt väljapool oma võitlusorganisatsiooni. Tuleb näidata, kuidas tööandjad end organiseerivad ja nende organiseerimise tulemusena tunneme eneste turjal madalaid palku, kõrgeid türe ja elukallidust ning selgitada näidetega ametiühingulise organiseerimise väärtust.

Vastuväiteid tuleb mõõdukalt lükata ümber,

selgitada töölisliikumise ajalugu, et eriti nüüd tuleb heita kõrvale kõik väiksed omavahelised näaklemised ja lahkarvamised. Samuti seletada,

et tööandjate terror kaob, kui organisatsioon muutub tugevamaks.

Liikmemaksude ja toetuskindade küsimust, palgavõitlusi jne. on kerge vastavate näidetega selgitada.

Kui on märgata, et külastatavat ei õnnestu esimese käiguga tuua organisatsiooni tuleb osata jutt sobival kohal lõpetada, anda aega järelemõtlemiseks ja leppida kokku järgmise külastuse aja suhtes.

Hea on, kui koduagitor annab organiseerimatule midagi lugeda ametiühingute kohta. Järgmine kord on juba kergem jutelda, rääkida ametiühingulisi või sotsiaalpoliitilisi uudiseid, küsida, kas antud kirjandus on loetud läbi,

kuidas sest on saadud aru, väärmõistmisi tuleb selgitada, anda veelgi kirjandust lisaks, kutsuda külastatav verbimis- või mõnele muule üldhuvitavale koosolekule ja jätkata süstemaatilist sellast tööd, kuni inimene tuleb ametiühingusse ja on sealjuures isegi elementaarse ametiühingulise kasvatusse saanud. Hiljemgi peaksid usaldusmehed külastama liikmeid nende kodudes, uurima nende olukorda ja meeleolude arengut, andes tarbekorral vastavaid selgitusi.

Uue hooga organiseerimisele!
Liikmete arv 10.000!

Palkade võrdlus.

Neis riikides, kus töölisliikumine rohkem arenenud, on ka tööliste palgad kõrgemad. Praktika on näidanud, et paremad töötasud ei lange mitte taevast alla, vaid see on pikaajalise võitluse viil. Töölisorganisatsioonid (ametiühingud) on samm-sammult parandanud tööliste tööttingimusi ja palku. Neile oli see võimalik ainult seetõttu, et töölistel olid tihedalt koondunud oma organisatsioonide ümber. Iga palkade alandamise püüe löödi tagasi ühendatud jõul. Parematel konjunktuuri aegadel ühineti jällegi parema palga saamiseks. Arvutatud võitlused — streikide jne. näol — tegid selle võimalikuks. Igal maal tuli see tee käia, en-

ne kui töölistel said viia oma palgad kõrgemale tasemele. Töölisorganisatsioonid on eritugevusega. Sellega on ka seletatav ühe või teise maa tööliste palkade erinevused. Meil eio le veel ülevaadet toodud, kui erinevad on ühe või teise maa tööliste palgad. Rahvusvahelise tööbüroo juures on kogutud vastav statistika, mis peaks ka meid huvitama. Meie näeme siit selgesti, missugune on meie tööliste seisukord võrreldes välismaiste töökaaslastega. (Vaata tabel.) 1. kolonnist toome maa nime, teises nädala tööaeg, 7 järgnevas kolonnist on toodud üksikute ametialade palgad. Lõpukolonnist on näidatud „leivakorvi“ suurus üksikuil mail.

M a a	Töötundide arv nädalas	Nädalapalk Schweitsi frankides (1 fr. = 1,21 kr.)							Leivakorvi hind
		Käsi-laduja	Luku-sepp	Mür-sepp	Maja-teenija	Pagar	Elektri-montöör	Abitööl. (müstatööline)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Austraalia	44	55.85	52.60	61.55	58.70	61.75	49.30	39.45	4.02
2. Belgia	48	29.82	25.41	24.91	26.06	28.90	—	20.43	3.58
3. Taani	48	41.14	31.35	39.51	36.86	46.68	—	—	3.62
4. Saksamaa	48	52.24	42.41	44.09	43.15	43.55	—	43.35	6.44
5. Eesti	48	17.46	11.38	14.42	12.13	9.87	19.35	12.52	2.03
6. Prantsusmaa	48	62.06	57.95	63.52	59.61	58.64	46.42	39.09	7.55
7. Briti	48	67.86	49.—	57.95	57.95	47.65	64.81	54.15	3.26
8. Holland	48	66.11	64.10	69.11	69.11	67.11	77.12	53.09	6.17
9. Itaalia	48	42.32	37.27	36.26	33.26	37.27	—	27.66	7.74
10. Jugoslaavia	48	36.48	25.92	12.15	16.20	9.72	22.68	16.65	3.35
11. Kanaada	44	108.77	95.17	135.96	101.97	65.26	101.97	69.34	4.67
12. Läti	46	27.95	18.97	21.05	19.32	19.32	25.20	16.90	3.38
13. Norra	48/45	52.18	45.19	54.12	52.91	54.12	60.52	41.52	4.48
14. Austria	48	40.36	30.48	37.61	39.54	42.56	—	28.55	5.62
15. Poola	48	54.26	—	—	—	—	—	23.27	3.40
16. Rontsi	48	50.52	33.18	56.56	56.56	53.54	54.67	43.74	4.82
17. Schweits	48/44	91.—	83.—	78.75	80.—	—	109.50	50.—	7.10
18. Hispaania	48/36	37.44	35.76	35.34	32.39	30.29	35.34	25.23	5.76
19. Tšehhoslovakkia . .	47 1/2	39.70	—	—	—	—	—	26.35	4.98
20. Ungari	39/38	45.47	16.47	15.09	15.13	15.76	18.28	24.47	3.39

Mis on „leivakorv“?

See on tegelikuks normiks, palju tööline peab nädalas tarvitama, et elu sees hoida. Ta on koostatud nii, et teatud vajalikud ained on kokku võetud iga maa kohta ühesuguselt ja hinnatud vastava maa hindade järgi. Kuna meil on antud ka palga suurus, siis võime näha, kuipalju jääb ühe või teise maa

töölisele järele muude kulude tegemiseks. Sellest kolonnist võime ka näha, et on maid, kus töölistel töötavad ainult söömise eest. Siin tabelis ehk võiksid mõningad puudsed olla, kuna võime isegi Eesti kohta näha, et töölistel keskmiselt ei teenigi nii palju, nagu tabelis näidatud. Aga see süüki näitab, et kogutud andmed statistilistest asu-

tustest on püüdnud olukorda näidata parematena, kui see on tegelikult. Ja seda maades, kus palgad on tõesti madalad.

Tabelist võime näha (aluseks võttes trükitööli- se — käsiladuja palk):

Austraalia	tööline teenib nädalas	14	leivakorvi
Belgia	" "	9	"
Taani	" "	13	"
Saksamaa	" "	8	"
Eesti	" "	8	"
Prantsusmaa	" "	8	"
Briti	" "	21	"
Holland	" "	10	"
Itaalia	" "	5	"
Jugoslaavia	" "	11	"
Kaanada	" "	24	"
Läti	" "	8	"
Norra	" "	12	"
Austria	" "	7	"
Poola	" "	13	"
Rootsi	" "	11	"

Schveits	tööline teenib nädalas	12	leivakorvi
Hispaania	" "	6	"
Tšehhoslovakkia	" "	8	"
Ungari	" "	14	"

Briti on kahtlemata näiteks, kuis pikaajalise võitlusega saavutati selline leivakorvide arv (21). Kaanada arv (24) moodustab siin eriolukorra.

Skandinaavia tugev töölisliikumine on suutnud oma tingimused parandada, viies Taanis, Rootsis ja Norras 11—13-ni.

Balti riigid, millele seltsis nüüd palkade allakiskumise tõttu ka Saksamaa, on normiks 8. Halvem lugu on Hispaanias. Töölis-kond kaotatud revolutsiooni tõttu viibib praegu äärmiselt halbades tingimustes), nende leivakorv ulatub 6-le. Itaalias, see kiidetud „üheõigusluse“ maa, annab töö- lisele vaid 5 leivakorvi. Ka Austria (diktatuuri riik) võimaldab palka kõigest 7 leivakorviks.

Üldiselt näeme, et neis mais, kus töölisliikumist on hoitud igasuguste „võoraste õpetuste“ eest ja lubatud neile mett ja piima, on olukord halb.

1905. a. mälestusi.

K. Kiimann.

Aula otsuseid.

Eelmises „Tööliste Hääle“ kirjutises nägi- me, et 1905. a. novembri lõpul tuli Tartu kokku ülemaaline Rahvaasemikkude Kongress, kus võeti vastu krõbedaid otsusi. Seal öeldi muu seas järgmist:

„Rahvasaadikute koosolek leiab, et Vene- maa väljakannatamata ja meeleäraheitlik sei- sukord ainult selle läbi paraneda võib, et praegune vägivaldavalitsus revolutsioonilise rahva poolt kukutatud saaks. Meie, saadikud, kut- sume praegusel revolutsioonilisel silmapilgul kõiki kaaskodanikke linnas ja maal üles nüüdes vägivaldavalitsuse vastu kõikide abinõudega võitlema. Võitluse abinõudest tuleb järgmisi iseäraldi nimetada: 1) revolutsiooniline oma- valitsus tuleb niihästi linnas kui maal viibi- mata sisseseadida. Üksikud revolutsioonilised omavalitsused astuvad ülemaalsesse ühen- duse... 8) Vanu kohtuasutusi tuleb, nagu kõiki teisi praeguse valitsuse asutusi, boiko- teerida. Nende asemele tulevad uued kohtud, kelle liikmed rahva poolt valitud on, sisse seadida. 9) Praegu käesolevate õiguste kaits- miseks ja uute muretsemiseks tuleb võimali- kult terve rahvas sõjariistu panna; valdades tuleb rahvavägi (miilits) valla, linnades — linna-omavalitsuse kulu sisse seadida. 10) Kui üleriikiline poliitiline streik toime pannakse, siis peame teda toetama kõikide abinõudega, mis valitsuse tegevust takistavad.“

„Praeguse valitsuse asutusi ja asemikke tuleb tingimata boikotteerida ja kõiki asju uute selle kohaste omavalitsuseasutuste läbi ajada.“

„Koosolek otsustab võitlust praeguse va- litsuse vastu seni kaua edasi pidada, kuni asu- taja kogu üleüldise, üheõiguslise, otsekohese, sala ja proportsionaalvalimise viisi järele — sugu peale vaatamata — kokku on kutsutud. Valimise õigus algab valija 20. eluaastast peale. Koosolek leiab tarviliku olevat nõuda,

et Venemaal demokraatline Vabariik sisse saaks seatud.“

Edasi nõutakse otsustes maa võorandamist, maksude mittemaksmist, sõjaväele nekrutite mitteandmist jne. Samuti otsustatakse: „Tööliste elu parandamiseks tunnistab koos- olek tarviliseks piiramata streigi ja ühisuse vabadust maksmata panna.“ Ka nõutakse sei- suste ära kaotamist.

Kongressilt viidi resolutsioonid rahva kes- kele, nende eest astuti võitlusse.

Tallinn ja Harjumaa kutsus ka omad saa- dikud kokku, et aga tartlased olid ette jõud- nud ja suurt mürtsu teinud, ei saa kongressi ära pidamiseks ruume, mispärast otsusta- takse kongress, või koosolek ära pidada Volta suures keldris ehk n.-n. söögisaalis.

Maasaadikuid on kokku tulnud saja üm- ber ja laiali valgunud gruppide viisi. Kes Dvigatelisse, kes Krulli ja neil koosolekuil tehakse otsus, et õhtul saab tööliste ja maa- saadikute ühine koosolek ära peetud.

Volta treiereis algas koosolek kell 10 hom- mikul. Rahvamurd on tehase töötoa täis kiilunud. Kostavad laulud ja kõned. Et aga Tallinna linn oli samal päeval kuulutatud sõjaseaduse alla, sellepärast olid vahid välja pandud pikas ahelikus kuni Soo ja Kopli tänavateni. Vahtidele (valvepostid) oli üles- andeks tehtud järgmisele vahipostile lähene- vast vaenlasest taskurätikuga märku anda. Vahtkonna „pealik“ käis edasi-tagasi oma „alamaid“ kontrollimas.

Kõik oli korras. Töörahvas arutas päeva- sündmuse ja Tartus vastuvõetud otsuseid ja oli läbi ja läbi imbutatud revolutsioonilisest vaimust ja tundus, et sarnane mass on suu- teline igal silmapilgul, kui üksmees, lahing- gusse astuma vihatud vaenlasega. Laulud ja kõned kestavad... .

Uksel seisev valvepost teatab ühe sõna: „kasakad“. See oli nagu tulesäde lõhkeaine laosse. Aknad purunesid, lendasid raamid ühes inimestega välja! Kostasid hoiged, raksatus vabrikut piirav plank, rebenesid palitud ja kleidid, lendasid kübarad ja kalossid. Treierei oli tühi! Punased lipud, neid oli tükki 5, rippusid seintele.

Polevoi, Janson ja mina jäime lippude alla ja asusime redelitele, et lippe alla tuua.

Vaevalt sain lipuvarda lahti, kui teatati, et valvepostid olla eksinud, polevat kasakaid näha olnud, Girgensoni ja Kalamaja nurgal paistnud politsei hall sinel ja läikivad nõöbid.

Koosolek oli nurja aetud. Mitmetki said ainelist kahju ja kehalist viga. Voltast läksime paarikaupa Dvigatelisse. Olid koos sealised töölisel ja ka rahvasaadikud maalt. Siin oli juba tõsisemaid mehi koos. Riiete alt võis näha terariistu ja ka laskeriistu. Kõned olid karedad. Moskvas võitlevat tööliisklass barrigaadidel. Meie aga vaidleme omavahel „*Bürgermuse*“ ja „*Aula*“ koosolekute otsuste üle. Appi Moskva seltsimeestele. Meil on sõjaseadus maksma pandud, võtame ta siis ka „väärikalt“ vastu. Öhtu eel koosolekul, mis aset leidis Rooni tänaval ühes eramajas, sai meile teatavaks tehtud Moskva sündmustest A. Rei ja O. Sternbecki kaudu. Nad kutsusid meid üles valmis olema Moskvasse sõiduks, kui seda peaks sealne asjade areng nõudma. Nad panid meile südamele hüüdsõnad: „Ennem võitluses surra, kui orjuses elada. Üks kõigi ja kõik ühe eest!“ Nad olid üliõpilased, meie juhid.

Dvigatelis aga olid teised tuuled puhumas. Meil ei ole tarvis Moskvasse sõita, vaid abi võib neile antud saada ka sellega, kui meie siin, s. o. omas kodus, barrikaadid ehitame ja punased lipud üles tõmbame.

Koosolek läheb kahte leeri. Ühed tahavad lahinguid siin lüüa ja kodumaal vaenlast võita. Et aga relvi ei ole, siis teatati maasaadikute poolt, et vene talupojad on relvi saanud mõisatest ja lõõnud nendega mõnedki lahingud, miks ei suuda siis sama ka meie. Meie parunid on saanud valitsuselt suured

partiid püsse mustasaja organiseerimiseks. Toome nad ära. Linnas meie relvi ei saa, sest need on valju valve all ja pealegi olla neilt lukud ära võetud.

Sotsiaaldemokraatliku partei Tallinna komitee nimel teatas keegi, oli see nüüd *Rei*, *Sternbeck* või *Polevoi*, et mõisatesse minna võib, kuid mitte partei nimel.

Meie ei vajanud nime, ei ka vormaldust, vaid võtsime aluseks „*Aula*“ otsused: „*Kõikide abinõudega võidule!*“ Ja kui meil õnnestub mõisatest relvad kätte saada, siis oleme võitjad.

Meie jagunesime gruppidesse, *Narva*, *Tartu*, *Pärnu* ja *Raudalu maanteede gruppideks*.

Ohtune Volta koosolek sai laiali aetud ja paljud vahistatud ilma, et mingit otsust oleks tehtud maale minekuks.

Nüüd, kus 30 aastat sellest ajast möödunud, püütakse mõisariüüstamist tembeldada kurikalduvusega elemendi tööks. Tartu Akadeemilise Ajaloo Seltsi referaatkoosolekul s. a. novembrikuus. V. Juhandi väited tõrjun käesolevaga kõige kategoorilisemalt tagasi ja deklareerin siin, et Raudalu maanteed kaudu väljaläinud salka ei kuulunud ühtegi mainitud elemendi kuuluvat isikut, vaid see oli komplekteeritud Volta, Viigandi, Krulli, Dvigateli ja Lausmanni vabrikute töolistest ja ühest rätsepast.

Neid kõike viis maale üks tahe — saada relvi võitluseks rahva vabastamise eest.

Kui arvesse võtta, et 27-liikmelise rühma keskmine vanus kõikus 18—19 aastate vahel, siis ei pea *V. Juhandi* hinnang paika.

Peale Volta koosoleku nurjumist algas meie salk end varustama relvadega, sest järgmisel päeval pidi ta teele asuma. Esimene relv sai ära võetud vahilseisvalt gorodovoilt, teine vintpüss Volta meistrikt korteris Girgensoni tänaval, piigid ja pussid olid valmistatud Voltas, Dvigatelis ja Krullis. Süütepommid said valmistatud kodusel teel. Meie sõjavägi sammus samuti kui abessiinlased praegu, üks püss 10 sõduri peale. Kuid rinnus tuksus noorustuli ja tahe ohverdada kõik — ka elu üldsuse heaks.

Posijad fööliste keskel.

Väljas sajab rasket lund — ehtsat plärtsu tuleb taevast alla. Seda tunneme meie kõik.

Vaat' sama plärtsu tuleb meilegi, töölistegelastele kaela.

Uusim plärts oli muidugi „Töölisvõimla“ tagahoovi soojast kliimast kerkinud pilvitus.

Agasilmateated ei ennustanud seda — kaheldakse.

— Olge üsna mureta. Ammu kogunesid juba seal kandis pilved ja oli oodata iga päev sadu. See hakkaski

sadama, kuid kangete tuulte mõjul viis pilvitus kusaagile Paldiski maantee kanti. Seal ta nüüd sajab ja plärts, plärts... sajab töölistele kaela.

Asjast mitteteadjad küsivad õigustatult vihaga:

— Kuulge, rääkige siis selgesti, mildest teie räägite?

Näitame neile ajalehe kuulutusi. Seal leiame imelikke kuulutusi:

maalrite üldkoosolek peetakse täna Paldiski maanteel,

ehitustöölise organiseerimiskoosolek jne., jne.

Nüüd taipab ametiühinglanegi.

— Kes pagan seal koosolekut peab?

Allkiri näitab selgesti: **Eesti rahvuslik tööliit.**

Vanad ametiühinglased vangutavad päid. Kõlab ju veel neil hästi meeles — tsaariaegne rahvuslik tõsivenelik tööliste ametiühing. Nähtavasti on ka peale selliste ametiühingute surma nende idud tulnud Eestisse. Ainult tsaar mitte.

Kahtlane on see, kui puhteestlaste ametiühingutele poogitakse külge kõik-sugu nimetused. Nagu tahetakse sellega midagi tähtsat ütelda. Tuleb meele nagu saapaviksi kaanepealne etikett: esimene Eesti rahvusliku kapitaliga töötav Eesti saapaviksi tööstus.

Nii siis peetakse seal neid koosolekuid tihti. Kas neil koosolekul tel käiakse või mitte, see ei ole tähtis.

Tähtis on see, kuidas segasel ajal püüda hanesid enda ümber. Mina toon Jaani, Jaan toob Joosepi, Joosep Juku ja pere kasvab kui piiblis Aadama ja Eeva sugukond, kuni tuleb veeuputus.

Nii siis, tuleb hästi vett segada ja töötada selles vaimus edasi.

Ametiühinglaste pere on käinud edu teed raskuste peale vaatamata. Liikmete arv igas organisatsioonis on kasvanud. Usaldus ametiühingute vastu kõvenes. Veel eriti viimase kongressi järele. Kui see nii edasi kestab, siis, jumal hoidku, ehk jäädakse hiljaks uue veesegamise alustamisega.

Ja nii loeme rahvusliku tööliidu süüdistustest Keskliidu vastu järgmist: Keskliit on pahempoolne koondis, ta tegeleb rahvusvaheliste sidemetega ja püüab mingit soperdust luua piiritagustega. Eestlus on kadunud igal pool ametiühingutest. Jne., jne.

Sealjuures on kutse töölistele, et tulge aga meie ametiühingutesse. Meie oleme tõsieestlised ametiühingud. Meie viime töölise selle paradüüsi juure, mida töölised nii väga ihkavad. Kõik takistus paradüüsi pääsmiseks on tehtud ametiühingute juhtide poolt.

Tuleb kaasa tunda neile nahast väljaronijaile, eriti aga nende juhile Lillele.

Peab tõesti olema eluvõõras, kui mõeldakse nende õpetustega tööliste hingele läheneda.

Ametiühingud on teinud rasked katseajad läbi. Nende organisatsioonid on käinud läbi tulest ja veest, enne kui töö andis tulemusi. Selle saavutamise oli heitlemise tulemus, millest koorus aegamööda kindel arusaamine oma püüetest ja sihtidest. Võitlused töid pettumusi aga ka selgust: miski muu ei paranda töölise olukorda — ei ilusad sõnad ega lubadused, vaid ainult tugevad organisatsioonid.

Ja nüüd tullakse seda ülesehitatud organisatsiooni lõhkuma. Nüüd tullakse uuesti mingite lööksõnade abil tööliste meeli segama.

Seega on seletatav, miks ükski ametiühinglane ei ole veel tööliidu juure läinud. Seda ta ei tee. Nende koosolekul tel viibivad (kui seal üldse rahvast kokku tuleb) mitteorganiseeritud töölistest ebakindlad elemendid, kel ükskõik, kus nad saavad oma õhtupoolikul selga soojendada.

Hiljuti kurtsid tööliidude tegelased: tont võtaks, pooled suure vaevaga kogutud liikmed on jälle jalga lasknud. Teised aga passivad peale — ehk midagi näkkab. Ja kui ei näkka, siis la-sevad nemadki jalga.

Meie andmete järele oli 1 kuu eest seal liikmeid 70. Hiljuti olevat 36 jalga lasknud. Võiksime täie südamerahuga soovitada neile plärtsutajatele:

— 1936. aasta lõökülesandeks tehke nii, et iga liige toogu aasta jooksul 1 liige juure. Siis saab teid jällegi 70 ja siis ehk tasub vaeva ka neile ajakirja ridu raisata.

Aga veelgi tahaks neid nukrutsejaid lohutada:

— Jätke tööliidu asi paremate aegadeni. Tulge enne meie ametiühingutesse, õppige tundma töölise rasket võitlust ja elu ja alles siis hakake juba uuesti otsast peale. Muidu saate veel oma leivaisadelt pähe oskamatu töö eest ja tööoskuseamet ei saa teile küpsuse tunnistused välja anda.

— Eh, eh, on plärts see organiseerimise töö, kui ei oska!

K. Edv. Johanson †

25. jaanuari õhtupoolikul saabus E. Keskliidu büroosse Stokholmist Rootsi Ametiühingute Keskliidu telegramm:

„Täna suri Edvard Johanson“.

Tundus uskumatuna, et Rootsi Ametiühingute Keskliidu esimees on surnud. Ei ole enam seda sõbralikku pikakasvulist töömeest, rootsi tööliste suurjuhti, kellele ei olnud võõrad ka eesti vabaametiühingute mured.

Juba möödunud suvel ta ei saanud haiguse tõttu täie jõuga täita oma ülesandeid. Puudub R. A. Liidu nõukogu koosolekult Kopenhagenis, ei saanud ka võtta osa viimasest töölisorganisatsioonide konverentsist Helsingis.

Lootsime, et haigus annab järgi ja võime teda jälle näha rahvusvahelistel töölikongressidel, kus ta olnud tuntuimaid mehi.

Kuid murdub tugevaimgi. Laupäeval, 25. jaanuaril lakkas süda tuksumast.

* * *

Karl Edvard Johanson sündis 1. märtsil 1882. a. Kalmaris. Tema isa oli rätsep. Öppis oma kodupaigas kingsepaks ja siirdus siis tööle Stokholmi saapavabrikusse. 1905. a. järgi töötab temaga ühe tööpingi juures Keskliidu endine kassahoidja H. Martinson, kes viibis Rootsis poliitilise pagulasena. 1905. a. valiti K. E. Johanson Stokholmi Kingseppade Ühingu esimeheks ja Ülemaalse Kingseppade Liidu juhatusse, kus ta töötab sekretärina. 1913. a. valiti ta liidu kassahoidjaks ja veidi hiljem esimeheks. Seda ametit pidas ta kuni 1920. a. Siis valiti ta Rootsi Ametiühingute Keskliidu sekretäriks ja 1930. a. Keskliidu esimeheks, mällisel vastutusrikkal kohal ta püsis kuni surmani.

1919. a. alates oli ta sotsialistina parlamendis. Viimaseil aastail oli ta Rahvusvahelise Tööstööbüroo juhatuse liige.

* * *

Kui Eesti Töölisühingute Keskliidule on määratud Rootsi Ametiühingute Keskliidu poolt viimastel aastatel ainelist toetust ja meie ametiühingutel on tekkinud sügavad sisedemad rootsi ametiühinguga, siis tuleb lugeda seda suurel määral sms K. E. Johansonite teeneks. Tullis tööpingi juurest ametiühinguid juhtima, jäi süda töömeeste keskele. Elas kaasa nende rõõmudele ja muredele. Tundis huvi ka sellest, et Eesti töölised võiksid ehitada üles tugevad vabaametiühingud.

Puhka rahus, suur töömees!

Tallinna Ühishaigekassa ja kollektiivleping.

Tööliste koosolekud, ametiühinglaste ja töölisanemate üleriiklikud ja kohapealsed konverentsid ning kongressid on tunnustanud töötingimuste korraldamise otstarbekohasemaks mooduseks kollektiivlepingud.

Möödunud aastal oli 25 tööliste palgalikumist, millest võttis osa ümmarguselt 10.000 töolist.

Peagu kõik need palgavõitlused olid eelkõige suunatud kollektiivlepingute saavutamiseks. 10 kutsealal läkski töölistel korda kätte võita kollektiivlepinguid, mille alla kuulub ligi 4.000 töolist. Loomulikult on need lepingud erinevad, ühed võitsid rohkem, teised vähem. Samuti erinevalt ka täidetakse lepinguid. Olenedes sellest, kuivõrra ametiühing oma liikmete ja usaldusmeeste kaudu suudab lepingu

täitmist kontrollida. Peasi on siiski see: möödunud aastal organiseeritud töölised suutsid kollektiivlepinguid laiemas ulatuses ellu suruda. Seega on pandud teatud alus tööliste kaastoimele ja kaasarääkimisele palgaolude korraldamisel. Seega on töölised hakanud piire tõmbama ettevõtjate vabale mängule ja tööliste üksteise vastu väljamängimisele. Õel-dagu mistahes:

möödunud aasta on ja jääb tähtsaks kohale meie töövõitluste ajaloos.

Organiseeritud tööliste poolt üldiselt tunnustatud põhimõttele toetudes Tallinna Äri-, Kontori-, Kantsle- ja Kooperatiivteenijate Kutseühisuse poolt esitati Tallinna Ühisele Haigekassale ettepanek: sõlmida Kutseühisusega kollektiivleping haigekassa kantsleitee-

nijate töötingimuste korraldamiseks Esitatud leping oma sisult taotles

maksva olukorra ja tingimuste kinnitamist kollektiivlepinguga

ja nägi ette vaid mõningate töötingimuste osalist reguleerimist. Lepingu normid jäid kaugele maha neist oludest, mis olid maksvad haigekassa teenijale varemalt.

Peale läbirääkimisi kassa juhatusega oli see valmis kollektiivlepingut sõlmima, kui peakoosolek sellega nõus on. Kutseühisuse tegelased ja ka teised ametiühinglased olid arvamisel, et kõik läheb nagu kord ja kohus.

29. dets. peetud haigekassa peakoosolekul tuli muuseas kõne alla ka kollektiivlepingu küsimus. Ja nüüd tuli ilmsiks huvitav asjaolu. Kassavolinik R. Jõulu, kes möödunud kevadel sõlmis ettevõtjatega kingseppadele kollektiivlepinguid,

asus materdama Kontoriteenijate Kutseühisuse ettepanekut, nimetades seda „häbematuks ettepanekuks“.

Teda asusid toetama terve rida vapse eesotsas Krulli töölisanema Toisiga. Nendega ühines ETK tubakavabriku meister Kaevats ja veel mõni töölisvaenuline meister. Ja huvitava kombel sellest räägiti vähem, mida kollektiivleping sisaldab, vaid

anti pihta kollektiivlepingu sõlmimise vajadusele.

Kollektiivlepingu põhimõte on vaevalt kunagi niipalju mahategemist leidnud, kui Tallinna Ühise Haigekassa peakoosolekul tuntud „kassahuvide kaitsjate“ poolt.

Ja lõpuks ägeda demagoogia abil hääletati maha kollektiivlepingu sõlmimise asi.

Kahtlemata tuli see sellest, et kassa volinikkudest võttis sellest peakoosolekust osa kõigest üks kolmandik. Ja neistki olid kollektiivlepingu küsimuse hääletamise ajaks juba teatud osa lahkunud.

Igatahes ei tule see tööliste asjale kasuks, kui tööliste asutistes antakse kollektiivlepingutele selliseid hinnanguid, kui see sündis viimasel haigekassa peakoosolekul. Meil seisab veel ees raske aeg. Terve rida töötüüsid on lahendamisel. Kui üks tööliste grupp ei tunnusta teise õigustatud ja põhjendatud soove, siis ei saa meie midagi läbi viia.

Ja lõpuks veel üks asi: kõigi käitiste töölistes peaks olema seevõrra iseteadvad, et nad ei saadaks haigekassadesse ja ega mujale enast esindama kirju minevikuga meistreid, sabaiputajaid ja segaste püüetega suuresuure mehi. Tööliste keskel on küllalt ausaid teadlikke selgrooga mehi, kes kogu töötava rahva püüetesse suhtuvad väärikalt ja vastutustundlikult. Ei ole kahtlust, et Tallinna töölistes täie tõsidusega suhtuvad oma asutise ja organisatsioonide tegevuse korraldamisse ja toimivad igal pool tööliikumise põhimõttekohaselt.

Uuf aastat kaevandusföölisena.

On võib-olla kujunenud traditsiooniks, kõiki möödunud aastal lahendamata jäänud ülesandeid hooletult veeretada uuele aastale.

Ma ei sooviks aga mitte, et seda organiseeritud kaevandustööliste nimel esitatud läkitust võetakse kui eelmäinutud halba traditsiooni, vaid kui tegelikust elust kasvanud nõuet, kui olukordadega kohanemise tulemust, kui lähemate ülesannete märkimist ja — töötust püsivaks tööks.

Et olla teadlikud oma ülesannete suuruses ja tähtsuses, peame mõistma hinnata neid määratuid tulemusi vabaduste kasutamisel, mida on saavutanud meie oma kodus kasvanud kodanlus, meie kunagine lütlane 1905. ja 1917. aastate revolutsioonie päevil. Olgem üksmeelsed selles, et ka meie peame midagi endale säästma vabadusest.

Nii saagu meie vabaduse, meie demokraatia mõõdupuuks meie ametiühingute olemasolu ja teotsemisevabadus, meie oma poolseks vabaduse kasutamise mõõdupuuks aga meie ametiühingute tugevus.

Ma tahan aga juhtida hindavat pilku sellele suurele ajaloolisele erinevusele, mis meid lahutab eelmistest võitlusjärgkudest. Kui varemalt aegadel kodanlus, olles ise surutud aadlist ja tsaarist, vajas meid kui lütlasi, siis ta ka laenas meile juhte. Pole midagi inestuväärilist selles, kui hiljem oleme pidanud neid liigitama desertöörideks, provokaatoreiks ja bonsodeks...

Kuid aeg on töötanud ka meie tööliisklassi kasuks. Me pole enam nii mahajäänud, et meile saadaks meeldima panna kustki määratud hooldajaid. Aasta-aastalt on tõusmas meie tööliiskluse teadlikkuse tase; minu soov oleks, et kaevandustööliiskond selles tungis tööliisklassi eluliste probleemide sügavama tundmise ja tõsisema, käsituse juure ei jääks maha oma teotsimeestest teistel tööaladel. Kuigi meie tööliisklass varemalt ajaloo hülgavaal päevil andis toredaid kujutusi sellest, kuidas nüüd oma jõudu, on paljudel veel nüüd tagantjargi vaja uurida, miks ja milleks on toonud ja toob tööliiskond ohvreid. Selleks peame organiseeruma ja selleks peame tundma tööliiskirjandust.

Usaldan tõendada võivat, et juba lähemal ajal saab astunud samme ühinemiseks Rahvusvahelise Müetöölisklassiduga. Sellega tasume osalt oma moraalse võla tööliiskonna rahvusvahelisele ühtlusele; omandame aga ka kindlama seljataguse majanduslike võitluste puhul.

Peame leidma aga ka lahenduse kõigi takistuste kiuste sellele komistuskivile, millena osutub vene rahvuse probleem kaevandustes. Usun, et tõsine kokkuleppe püüe ja selgitustöö ka selles küsimuses peab andma soovitavaid tagajärgi, kuigi meile alguses palju raskusi loob venekeelse vastava kirjanduse puudumine.

Mõeldes paljudele ebaõnnestunud katsetele, asutada töölisnõukogusid Küttejõu ja Kiviõli kaitistes, kutsun ma sealseid aktiivsemaid töölisi alustama tööga õigest otsast ja ohverdama oma jõupingutusi tugeva Kaevandustööliste Ühingu ülesehitamiseks. Meie ei või unustada, et seni, kui paberilolevad seadusi ei sunni arvestama meie oma organiseeritud jõud, ettevõtjad meelsamini vilistavad neile.

On loomulik, et käesolevaid ridasid ei võetaks kui katset — püstitada meie programmi, vaid enam kui soovi, et see lähemus tulevikus saaks kokkuseatud kollektiivselt ja ulatuslikult.

Kasutan siinkohal võimalust, öelda isiklik tänu kõigile Kaevandustööliste Ühingu liikmeile ning juhtvaile seltsimeestele nende kohusetruu püsivuse eest ja avaldan erilist tänu kõigi organiseeritud kaevandustööliste nimel neile seltsimeestele, kes on juhtinud tähelepanu meie puudustele ning neile, kes on tunda saanud ettevõtjaskonnalt tagaküsimist.

Ning veel korduvalt ütleksin igale kaevandustöölisele, kui tööline töölisele, kui seltsimees seltsimehele:

ALUSTA UUT AASTAT TUBLI AMETIÜHINGLASENA!

V. Laadon,

Kaevandustööliste Ühingu esimees.

Ringvaade.

Tallinna töölisvanemate koosolek.

22. jaan. peeti järjekordne Tallinna töölisvanemate koosolek, kus töölisvanemad esitasid aruanded tööoludest.

Seejärgi arutati töölisvanemate üleriikliku konverentsiga seoses olevaid küsimusi. 4. üleriiklik töölisvanemate konverents tuleb Tallinna kokku 9. veebr. Päevakorras on tööttingimuste korraldamise küsimus, vanaduse- ja invaliidisuse kindlustus, majanduslikke küsimusi, organiseerimisküsimusi ja informatsioonikohtadelt. Kooolekul avaldati soovi, et konverentsil tuleb ka seisukoht võtta riigi majandusnõukogule kaubandus-tööstuskojal esitatud ettepaneku kohta, millega tahetakse muuta mõningaid praegumaksva haiguskindlustusseaduse eeskirju. Tallinna töölisvanemad ja haigekassa tegelased ei saa ühineda selle ettepanekuga.

Lõpüks arutati mitmesuguseid muid tööliselu puutuvaid küsimusi.

Töölisvanemate konverents.

E. T. Keskliidu poolt on kutsutud kokku ühapäeval, 9. veebruaril s. a., algusega kell 9.00 hommikul Tallinna V. Pärnu 31 töölisvanemate üleriiklik konverents järgmise päevakorraga:

1. Konverentsi avamine ja rakendus.
2. Palgaolude korraldamine — ref. L. Metslang.
3. Vanaduse ja invaliidisuse kindlustuse küsimus — ref. L. Johanson.
4. Majanduslikke küsimusi — ref. A. Jõeäär.
5. Organiseerimisküsimusi — ref. J. Mikkelson.
6. Informatsioonikohtadelt.

Konverentsist võivad võtta osa kõik tööstuslike kaitiste tööliskonna asutiste seaduse alusel valitud töölisnõukogude liikmed ja töölisvanemad.

Konverentsi kokkukutsumiseks on avaldanud soovi mitme suurkaitse töölisnõukogud. Päevakorda on võetud töölise ellu puutuvaid tähtsamaid küsimusi, et töölisvanematel oleks võimalik neid arutada.

Sindi töötüli lõppvaatus.

Mäletavalt oli Sindis möödunud suvel kahe tekstiilkaitse töölise suurstreik, millest võttis osa

1000 töolist. Töölised nõudsid palkade ja muude tööttingimuste parandamist. Teedeministeriumi korraldusel 4. jsk. tööinspektoril läks korda streiki lõpetada, lubadusega, et Sindi töölise töötüli pidi tulema lahendamisele töötülide lahendamise seaduse järgi, mis oli tol ajal koostamisel ja pandi maksma m. a. novembris. Sindi töölised asusid tööle lootuses, et seadusele antakse tagasiulatav jõud, vähemalt nende töötüli asjus.

Möödunud aasta lõpul Sindi tekstiilkaitse töölisnõukogud pöörasid kirjaga teedeministeriumi poole küsimusega: mis saab suvel poolelijäänud töötülist, mis pidi tulema lahendamisele uue seaduse järele.

Seepeale 4. jsk. tööinspektor teatas 23. detsembril m. a. Sindi töölisnõukogudele, et hra teedeministri korraldusel võtab ta veelkord lahendamisele 1935. a. juunikuu töötüli asjad.

30. detsembril tuli inspektor Sinti ja püüdis töölisnõukogude ja vabriku juhatuse vahel sobitada kokkulepet maksva Töötülide lahendamise seaduse alusel. Sobitus ei annud mingeid tulemusi, sest vabriku juhatus kategooriliselt lükkas kõik töölise nõudmised tagasi.

Tööinspektor sõitis minema ja teatas asjast teedeministeriumile.

10. jaan. k. a. teatas töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna idrektor Sindi tekstiilkaitse töölisnõukogudele järgmist:

Käesolevaga teatan, et Sindi tekstiilvabrikute ja a.-s. Kreenbalti kirjukudumise osakonna töölise soov, anda nende palga kõrgendamise nõudmine lahendamiseks Töötülide lahendamise komisjonile, jäeti teedeministri poolt rahuldamata, sest minister arvab, et ta praegu ei ole õigustatud seda tegema, kuna peale selle seaduse maksamahakamist ei ole nimetatud kaitistes leidnud aset Töötülide lahendamise seaduses nimetatud need asjaolud, mis oleksid asja komisjonile andmise aluseks. Kui peaks tegelikult neis vabrikutes tekkima töötüli kujul, nagu see nähtud ette Töötülide lahendamise seaduses, siis minister võtab küsimuse otsustamisele, kas anda asi töötülide lahendamise komisjoni kätte või jätta töötüli lahendamine asjaosaliste enda hooleks.

Seega on Sindi töölise suvine töötüli vormiliselt lõppenud. Kohapeal töölisnõukogud nüüd kaaluvad ja arutavad, kuidas palgaolude parandamiseks toimida edasi. Oma olukorra parandamiseks tahab Sindi töölise keskel püsib.

Tallinna Tekstiiltöölise Ühingu

tegevus on möödunud aasta jooksul näidanud suurt kasvu. Ühingul on korda läinud oma usaldusmeeste võrku laiendada kõigi suurkäitiste peale. Innukalt on hakanud kaasa lööma ka käitisvanemad ja haigekassa volinikud, kes täidavad mitmel pool käitiste esindajate kohustusi.

Ühingu liikmete arv on viimase poole aasta jooksul tõusnud 100%, nii oli 1. VII 35. a. ühingul 153 liiget, nüüd ulatub nende arv 330 peale. Aga meie ei ole veel kuigi suurt protsenti organiseerinud oma kontingendist, Tallinna tekstiiltöölise arv ulatub ju ligi 5000, seepärast ühingu organiseerimiskuu loosung on — liikmete arv pooleletuhandele!

Ühingu poolt korraldatud grupikoosolekud üksikute käitiste viisi on näidanud, et suure ühingu juures on see häid moodsuseid. Side pidamiseks teatud käitiste liikmeskonnaga ja nende erihuvide — olukordade tundmaõppimiseks — parandamiseks.

Reas tekstiilsuurkäitistes ei ole veel valitud käitisvanemaid, missugust viga püüab ametiühing kiiresti kõrvaldada. Selleks moodustati eritoimikond, kelle otseseks ülesandeks on teatud käitistes käitisvanemate valimised läbi viia.

Välkeste kudumistöökodade töölisel, n.-n. silmkudetöölised, on viimasel ajal näidanud huvi organiseerimise vastu ja neid on juba koondanud T. T. Ü. ümber paarikümne ümber. Et neil on teisemad töötingimused ja palju erisoove, siis nende paremaks liitmiseks asutatakse lähemal ajal sektsioon.

Tallinna maalritöölise

ametiühingu peakoosolek peetakse pühapäeval, 2. veebr., algusega kell 10 hommikul töölisvõimla III korral. Päevakorras aruanded, valimised ja mitme-hääleõigusega need liikmed, kes on õigendanud 1935. sugused küsimused. Koosolekust võivad võtta osa a. liikmemaksu, mida on võimalik teha veel koosoleku eel.

Tartu ametiühingud läinud aastal

Möödunud aasta oli Tartu ametiühinguile tegevusrikkamaid kui varemased aastad. Kui varemail aastail omavahelised intrigeerimised ei annud aega mõelda palgavõitlusile ega organiseerimistööle, siis viimaseil aastail on olukord ametiühinguis suuresti muutunud. Omavahelised tülid ja lahkarvamised on tööliste keskelt kadunud. Läänud aasta edukad palgavõitlused olid ametiühingute jõuproovid. Need jõuproovid (palgavõitlused) tulid kasuks töölistele. See näitab küllalt selgelt seda, et praegusedki arviliselt mitte väga tugevad ametiühingud võivad siiski edukalt palgavõit-

lusi ette võtta ja neid juhtida, kui ametiühinguis ja tööliste keskel valitseb üksmeel.

Palgavõitlustest oli laiaulatuslikum kingseppade streik, millest võttis osa 300 kingseppa. Tööseisak kestis 2 kuud (mai ja juuni) ja lõppes tööliste võiduga (vaata T. Hää nr. 7 ja 10).

Ehitustöölise (müüri-seppade) streik jäi tulemata ettevõtjate poolt tööpalgade tõstmise tõttu. Ettevõtjad saades teada tööliste kavatsitava nõudmise, tõstsid kohe töötasu. Nad olid küllaltki selgesti näinud tööliste ühtmeelt eelnenus kingseppade streigis ja vaevalt ehitustetvõtjad võisid loota müüri-seppadelt kerget järelandmist.

Tartu kammivabrikü tööliste palgavõitlus lõppes samuti tööliste võiduga Tartu Töölisühingute Keskkliidu kaasabil. Tööseisak kestis ühe päeva millest võtsid osa üle poole vabriku töölistest.

Ka Tartu rätsepad võisid läbi oma nõudmised. Uuendati kollektiivlepingut töötasu tõstmisega. Kuna Tartu rätsepad on hästi organiseeritud, siis ettevõtjad arvestades varemaste aastate palgavõitluste kogemusi, ei lasknud tööseisakuni minna, vaid andsid tööliste poolt esitatud nõuetele järgi.

Leiva- ja pagaritöölise palgavõitlus algatati Tartu Toidu- ja Maitseainete Töölise Ühingu poolt. Kuna eeltood ei olnud maksva Töötulide lahendamise seadusega kooskõlas, siis kohalik töökaitse inspektor pani töötuli algatuse seisma.

Kõik ametiühingute poolt algatatud palgavõitlused on tulnud töölistele kasuks. See on tõstnud ka töölistes usku ametiühingutesse ja sellega ka nende võimsust. Kõik ühingud, kes korraldasid palgavõitlust, on liikmete arvult kasvanud. Töölisel, nähes ametiühingute otseseid ülesandeid, ja saades ise kasu palgavõitlustest tööpalgade tõusu näol, kasvab ka usk ametiühingute võimsusesse ja selle tarvilikkusse.

Eelolev aasta kujuneb Tartu ametiühingute organiseerimisaastaks. Kavatakse asutada maale rida ühingute osakondi. Samuti on kavatud ühingutele organiseerimiskoosolekud tööalade järele. Ka need ühingud, kes läinud aastal suuremat aktiivsust ei avaldanud, kavatsevad organiseerimisele suuremat tähelepanu pöörda ja ühingute tegevust muuta aktiivsemaks.

Jaauari- ning veebruarikuul on ühingute aasta-peakoosolekud. Neil/koosolekuil valitakse ühingute uued juhatused eelolevaks aastaks. Samuti hinnatakse möödunud aasta tegevus ning seatakse üles nõuded ja põhimõtted tulevaks aastaks, millised langevad uutele juhatustele, seepärast koosnegu ametiühingute juhatused aktiivseist ametiühinglastest.

O. H.

SISU: 1) Organiseerimiskuuks. 2) Uue aasta tulekul. 3) Kuidas võib põhiseaduse muutmine parandada rahva olukorda. 4) Välispoliitilisi päevaküsimusi. 5) Ametiühingulisest selgitustööst — J. Mihkelson. 6) Palkade võrdlus. 7) 1905. a. mälestusi. — K. Kilmann. 8) Posijad tööliste keskel. 9) Tallinna Ühishaigekassa ja kollektiivleping. 10) Uut aastat kaevandustöölisena. 11) Ringvaade.

Tegev ja vastutav toimetaja L. Metslang.

Väljaandja E. Töölisühingute Keskkliit. Ilmub kord kuus. Tellimishind: aastas 1 kroon, 6 kuud 60 senti, üksiknumber 10 senti. Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. 460-52.

Ilmunud 29. jaanvaril 1936.